

SZÉKELYFÖLD.

Közigazgatási, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Szerkesztő- s kiadóhivatal:
K.-Vásárhelyt a könyv-
nyomdában, Csik-Szeredán
T. Nagy Imre szerkesztő
lakásán.

Megjelenik: vasárnap, kedden, esztűrtő-
kőn és szombaton.
Előfizetési díj: egy évre 6 frt, fél évre 3 frt,
negyed évre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára helyben 3 kr.

Hirdetések és nyílt-terek
árszabály szerint felvétet-
nek a kiadóhivatalban
Cs.-Szeredán és Kézdi-Vá-
sárhelyt.

Előfizetési felhívás.

Az 1881. december 18. án kelt s kiosztott felhívás értelmében előfizetést nyitunk a „Székelyföld“ című közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi, hetenként jelenlegi nagyságában 4-szer megjelenő hirlapra, a következő árakkal:

Egy évre	6 frt — kr.
Fél évre	3 frt — kr.
Negyed évre	1 frt 50 kr.

Előfizetések február 1-től számítva is elfogadtnak. Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba és pedig K.-Vásárhelyt a nyomdába, vagy Csik-Szeredába T. Nagy Imréhez küldendőek, vidékről legezélszerűbben postátalvánnyal.

K.-Vásárhelyt, 1882. február 1.

A „Székelyföld“ kiadó hivatala.

Táviratok.

— Magyar távirati iroda Budapesten. —

Bécs, február 3. A magyar delegáció elfogadta a jelentés szövegét.

Páris, február 3. Bontoux elfogatott; több igazgató ellen vizsgálatot indítottak.

Belgrád, február 3. Bontoux szerb vasúti részvényeket bocsátott ki, hir szerint 80,000-et. Államcsőd nincs kizárva, ha a rendezés lehetetlen.

Budapest, febr. 3. Az időjelző intézet észleletei szerint közepes derült időjárás várható, éjjeli fagygyal.

Mi ujság?

A magyar delegáció négyes albizottsága múlt hó 31-én ülést tartott, melyben Apponyi A. gróf azon kérdésére, hogy minő intézkedéseket tett vagy teend a közös kormány a külbefolyások, névszerint Montenegró ellenében,

Kálnoky gróf külügyér válaszában megjegyzi, hogy az emlékiratnak az a passzusa, mellyel az interpelláló kérdését kapcsolatba hozta, nem vonatkozik arra, mint ha valamely kormány vagy ország által gyakorolt külbefolyások léteznének. Az utóbbi 6 év alatt ama vidék-

nek majdnem valamennyi országa a legkülönbözőbb nemzetiségi és zendülési mozgalmak színhelye volt. Ezen idő alatt nemcsak Boszniában és Hercegovinában, hol mint tudva van, a mozgalom kezdetét vette, hanem az egész Balkán-félszigeten, egész csoportja gyűlt össze azon elemnek, melynek az ilyenmű izgatás szítása és szervezése rendes foglalkozásuk; ezek némileg állandóan zavargó elemet képeznek, melynek működése le Thesszáliáig és fel a Dunáig terjeszkedik. Ezen idegen, sőt néha nem is idegen elemekre hivatkozik azon emlékirat, midőn külbefolyásokat említi, melyek csatlakozása a mozgalmat erősíti.

A mi a külbefolyás valódi létezését illeti, szóló komoly fáradozás tárgyává tette e kérdést; s egész lelkiismeretességgel állíthatja, hogy ilyen nem létezik.

Miután az utóbbi keleti háború időszaka alatt a nemzetiségi szenvedélyek a szélsőségek felizgattak, bármily csekély indok elég arra, hogy bizonyos lázas állapotot idézzon elő ugyanazon fajnak legtovábbi népségeinél is, nemzeti érzületek felizgatására, csak-hogy — véli a miniszter — nálunk erre vonatkozólag összetévesztik az okozatot az okkal.

Az új francia kabinet következőleg alakult meg: Freycinet: elnökség és külügy, Say Leo: pénzügy, Ferry: közoktatásügy, Goblet: belügy, Humbert igazságügy, Billot: hadügy, Jauréguiberry: tengerészségügy, Varroy: közmunkaügy, Tirard: földmívelésügy és Cochéry: posta és táviróügy.

Moszt előtt Trebinicska folyónál a Schmerling-ezrednek heves összeütközése volt a felkelőkkel. A felkelők rövid ellenállás után futásnak eredtek s egy keskeny köhídon akarva áthaladni, egész gomolyagga zsúfolódtak össze. Katonáink hevesen tüzeltek rájuk; minden lövés talált, valódi vértürdő keletkezett e helyen. Több mint 200, részint összetaposott, részint lált lázadó fötte a csatát.

Spalatoból sürgönyzik, hogy Bilek, Gaczikó és Stolar között naponként összeütközések vannak.

Metkovicsba folyvást szállítanak sebesülteket. Trebinye környékén egy véres összeütközés után 63 fölkelőt elfogtak. Golyó általi halál vár rájuk.

A kézdivásárhelyi II-ik temetkezési egyesület, mint szövetkezet.

Ezen egyesület is, mint többi társas egyesületeink, a végenyészet, a felbomlás, sőt a csőd küszöbén áll. Ahoz nem értő emberek alakították s már kezdetben biztosan lehetett látni a bekövetkező bukást.

Első alapszabályai véghetetlenül rosszak voltak s soha megerősítésben, jóváhagyásban nem részesültek.

Tisztségviselői könnyelműen bántak el a nép filléreivel. A beszédett tagsági díjakat kiosztották kölcsön gyanánt, biztosíték nélkül, olyanoknak, a kik azokat nemcsak nem akarják, de nagy részben nem is tudják visszafizetni.

Az egyesület vagyona 100 forint készpénzből, 10 darab takarékpénztári részvényből és 17000 forintból szóló magánkötelezvényekből áll. Ezen kötelezvények azonban legalább felerészben semmit érők.

Az egyesület, habár az 1879-ik évben a keresk. törvény értelmében átalakult, új alapszabályai megerősítettek: nemes célját meg nem valósíthatta, működését nem folytathatta, mert a könnyelműen kiosztott pénzeket behajtania nem sikerült.

Az új igazgatóság megkísérelte ezt ugyan, de az adósok addig jártak főispánhoz, kir. ügyészhez stb., a míg a folyamatba tett perek a vizsgálat befejeztéig felfüggesztettek.

Érdekes tudni, hogy a vizsgálat megtartatott, de mindez ideig, 1879. óta, semmiféle határozat arra nem hozatott.

Most már véleményünk szerint egyedül a csőd bejelentése által lehet megmenteni az egyesület vagyonának egy részét.

Ehez azonban nem szólnak. Az egyesület fog határozni arról néhány nap múlva legjobb belátása szerint.

Ámde, ha az egyesület a csőd bejelentését határozná el, azon esetre igen helyesnek találnók, ha az egyes tagok követeléseiket, melyek úgy is csak pár forintnak, valamely jótékony célra ajándékoznák.

Sok a jótékony intézet, mely vár az irgalmasok fil-léreire. Tekintettel azonban arra, hogy az egyesület csaknem egészen iparosokból áll, indokolt lenne a begyűlendő összegnek iparos célra, még pedig egy állandó áruacsarnok felállítására való fordítása.

Az áruacsarnok szükségességét vitatnunk, úgy véljük, nem szükséges.

E helyett felhívjuk ezen eszmére iparosaink figyelmét azon ohajtással: bárha megtennének e célra minden lehetőt!

Új iskolaépületeink némely fogvatkozásai.

(Vége.)

Előfordul még iskoláinknál egy jelentékeny fogvatkozás, t. i. a megkívántató egészségnek hiánya. Ennek oka vagy az épület rosszaságában (a régieknél) vagy a fűtésben, vagy igen gyakran a kályhának az iskolaterem térfogatához képest aránytalan kicsinységében rejlik, minélfogva az, ha még annyira fűtik is, az iskola levegőjének hőmérsékét alig bírja valamivel emelni. Didereg, fagyoskodik a gyermek tetőtől talpig, a mi zavarja őt a tanulásban, gátolja testi fejlődésében, mert a testi kellő fejlődésnek a szükséges melegség is egyik feltétele; beleoltja a hajlandóságot különféle betegségekre, sőt nem ritkán azonnal kitérő betegség-

nem adták annak hü képét. Melyik legyen már most a hatalmasabb kör a három közül, melyeknek parancs-zavát kell inkább megfogadni, az kérdés tárgya nem lehet; mindeniknek megvan a maga követelménye, mikkel szembe szállani nem szabad. Még jobban kitűnik az, midőn a társadalmi körök összetartó elemeiről fogok szólni, mely mindmegannyi hatalmas eszme, jobban mondva érzelm, mely szívünkben, emberi természetünkben gyökerezik, s a ki avval állana szembe önmagával jöne meghasonlásba.

Hogy valamely társadalmi körbe tartozzunk, az nem mindig tőlünk függ s a családot illetőleg egyáltalában nem.

A kiválás egészen szabad tetszésünkre van bízva, de csak helyes értelemben véve a szabad akaratot e téren is, mely csak addig érdemes nevére, a míg az ésszerűség korlátai között mozog. Mintha a világ rendezője gondoskodott volna arról, hogy ki-kí beletartozzék valamely — erejét és tehetségeit nevelő — társadalmi körbe, mert, mint érintettem is s a mint bővebben látni fogjuk még, a társulás által nyeri az ember minden irányban azon hatalmat és erőt, mely által különbözik minden más teremtménytől, a társulás sokszorozza az ember erejét annyira, hogy azon műveket elő tudja állítani, mit utóbb maga is megbámul. De nem akarok áradozó lenni előadásomban; az egyes társadalmi köröket különválasztva ismertetni és tárgyalni, ismét külön fejezetben leendő feladatomban.

A „Székelyföld“ tárczája.

A társadalomról.

Irja: Dr. Kömőcsy.

II. közlemény.

Társadalmi körök.

Az ember ma már három nagy körben mozog: államban, társadalomban és családban. E körök azonban nem válnak el teljesen egymástól, néhol összeérnek, néhol fődik is egymást. A mit e helyen „társadalom“ szóval illetünk, az engedi meg magának a leg-sajátságosabb alakulásokat. Mint kört, nem is lehet jól külön választani, de meg lehet különböztetni feladata szerint és összetartó elemeinél fogva.

A társadalom, mint kör, magában foglalja a családot és az államot, s mégis a kettő közé is esik. Ismét olyan tétel, mit bizonyítani felesleges és haszonnélküli. Tényleg megvan, lehet látni. Ime: vagyunk család tagok, állampolgárok és még valamik: nemesek, parasztok, katolikusok, reformátusok, demokraták, arisztokraták, korcsolya-egyleti tagok, mészáros-társulat tagjai s tudja isten, még mifélék; ezeket a köröket illetik különös tekintettel a társadalom névvel. Ha nem merítettem ki a fogalmat, szolgáljon mentésemül azon körülmény, hogy a legnagyobb tekintélyek e téren nem tudták még a társadalmat területéhez kötni, fogalmát körvonalozni, ha csak feladatai ismertetésében

be ejti. — Itt önkéntelenül eszünkbe jut, hogy vajon azon különféle járványos betegségeket, melyek meggyék területén a gyermekek között évenként rendszeren dólni szoktak s épen napjainkban is dólnak, nem az iskolák okozzák-e az ő hideg levegőjükkel? E gyanakodásra annál inkább lehet okunk, minthogy tapasztalás szerint ezen járványok rendszeren a falusi tanév kezdetével lépnek fel. Mondhatja valaki, hogy hiszen természetes, hogy ekkor ütök fel rémes fejöket a járványok, mert hát ekkorra esnek a zord őszi napok, ezekben főtálálható az oka a nyavalyáknak, nem szükséges az okot másban keresni; ámde az alig szenvedhet kétséget, hogy azon gyermekesereget, mely a hideg iskolában egy helyben mozdulatlanul ülni kénytelen, inkább éri az átfázás és az ebből eredő betegség, mint azt, mely — bár zimankós időben — a szabadban mulat, mert itt a gyermek játszik, futlót, mozgásban van s így mechanice testében melegséget fejleszt. De száz szónak is egy a vége, s az én szavaimnak a vége az, hogy adassék meg az iskolának a kellő meleg, hogy oda a szerető szülő gyermekét aggodalom nélkül küldhesse, s az értelmes észjárás tegye lehetetlenné az oly szibériai tantermekeket, melyekbe ha a szülő gyermekét bebocsátja, azért kellene megbüntetni.

Csik-Somlyó, 1882. január.

Földes József.

Mindenféle.

— **Házasság.** Kálmán István gyergyó-sztrmikli polgári iskolai tanár, folyó hó 16-án vezeti oltárhoz Koródy Frida kisasszonyt, néhai Koródy István gazdasági felső népiskolai igazgató kedves leányát. Fogadják őszinte szerencsekívánatunkat!

— **Kimutatás** a járvány állásáról Csikmegyében. A január 25-iki kimutatás szerint maradt beteg 68; február hó 1-ig szaporodott 38, összesen 101. Ezek közül meggyógyult 35, elhalt 12, marad beteg 54. Az egész járvány alatt megbetegedett 1233; felgyógyult 1042, meghalt 137. Csikszeredában 1882. február 1. Spányik József, tisztí főorvos.

Tekintettel arra, hogy a k.-vásárhelyi óvoda előtti téren lefolyó „lé“ árkának félm.-nyi magasra jegesedett „martjai“ miatt a szekérrel való közlekedés a város „Szala“ utcájában lehetetlen; s tekintettel arra, hogy a lefolyó „lé“ tulajdonosa markába nevet, mikor az átkelő szekerek tulajdonosai kinlódnak s marháik vergődnek: felkérjük a t. gazdatanácsos urat, sziveskedjék ezen utca lakosainak állapotán könyörölni, s nevezett helyen a jégmartokat legalább annyira levágtatni, hogy egy szekérrel lehessen közlekedni. A Szala-utca lakosai.

— **Köszönetnyilvánítás.** A kézdívasárhelyi ev. ref. egyháztanács atyafiságos szeretettel hozza tudomására az érdeklődőknek, hogy kepeváltási alapja gyarapítására mult évi december végén eszközölt gyűjtés útján 311 frt 40 krral nőtt az alap. Újévi ajándék czimen gyűlt 24 frt. Egyháztanácsunk meleg köszönetet mond e becses lap útján egyházközségünk mindazon buzgó tagjainak, kik azon tudatban siettek filléreikkel az Úr oltárához, hogy az egyesített erő csodadolgokat művelhet, s az egyház iránti szeretet a még csecsemő-

korát élő intézményt egyházunk teljes felvirágzását eszközölő alappá növelendi. Legyen az Úr áldása és kegyelme a buzgó adakozókon és a fáradságot nem ismerő lelkes gyűjtőkön! — Az egyháztanács határozata és megbízásából a jegyző.

— **Gyászhir.** Zakariás János m. k. vámtiszt K.-Vásárhelyt élete 27-ik évében f. hó 1-én görvályben hosszas szenvedés után meghalt. Béke poraira!

— **A csiksomlyói főelemi iskola** növendékei között a himlő úgy elharapódzott, hogy annak következtében Kőrmöndi Lajos fáradhatlan szorgalmas járásorvos az intézet bezáratása iránt jelentést is tett. Ezen tanoda helyisége oly rozszant és ronda, hogy egészségügyi és életbiztonsági szempontból már rég be kellett volna zárni. E tekintetben a hivatottak s különösen a tanfelügyelő ur figyelmét felhívjuk.

— **Kászton-Altíz**ből írják lapunknak a következő ritka természeti eseményt. Ugyanis egy odaváló gazdának f. évi január 29-én egy juha 4-et ellett; 3 közülök egészen ép és egészséges, a negyedik pár óra mulva a születés után meghalt.

— **A kézdívasárhelyi kereskedő-ifjuság** bálja, mely már egy pár év óta a legnépesebb szokott lenni, f. évi február 11-én fog megtartatni. Az előkészületek után ítélve, e bál igen fényesnek ígérkezik s mi előre is felhívjuk a közönség figyelmét rá.

— **A csikszeredai polg. leányiskolánál** f. évi február hó 5-én vasárnap délután 3 órakor fognak kiosztatni az orsz. nőparkiállításon a növendékek által nyert okmányok és érmei, valamint az eladott tárgyakból befolyt pénzek is. Ez alkalommal ének-, szavalat- és zongorával egybekötött ünnepély is fog rendeztetni, melyre a t. szülőket és tanügybarátokat tisztelettel meghívja az igazgatóság.

— **Községi előljáró mint szabadalmozott kutyapeczér.** Január hó 29-én vasárnap a reggeli órákban, midőn minden jóra való jámbor keresztyén Istennel foglalkozott, Csik-Várdotfalva község előljárói az éjjeli mámortól kábult fővel és paraszt intoleranciával orditoztak az utcákon végig s az udvarokról kigyúlt, vagy a ház előtt bámészködő kutyákat lövöldözték. Midőn P. G. tanár kutyájára lőttek, a serét egy része, nem tudni, rossz célzás vagy ütközés következtében, V. A. ablakait szétzúzta s a szoba falán ütközött meg. Sz. K. tanár ablakából látva, hogy háza előtt levő kutyáját célba vették, kirohant, de a fegyver szólotts az áldozat vérében fetrengett. Midőnta „miért“ miatt megtámadta, azzal fenyegetőzött a peczér: „az urat is átlövöm, mint a kutyát.“ Nem tudom, fensőbb rendelet folytán történt-e e kutyaüldözés; de annyit több — kutyát tartó — gazdától tudok, hogy a kutyák elzárására vonatkozó rendeletről csak néhány embernek volt tudomása; azon arok, kiknek kutyáit lelőtték, mit sem tudtak az egészről. Ha már kutyáinkat fésztele-nül és minden tartózkodás nélkül lövöldözik, számíthatunk-e legalább arra, hogy az előljárók kutyáikodásának ember nem esik áldozatul? Egy várdotfalvi lakos.

— **Márton Dávid,** csikszeredai születésű, jelenleg erzsebetvárosi gymn. tanár, előfizetést hirdet költeményeire. A kötet előfizetési ára 1 frt, mely szerzőhöz Erzsebetvárosra f. évi martius 15-ig küldendő. Gyűjtők 10 példány után egy tiszteletpéldányt kapnak. Ajánljuk olvasóink figyelmébe a fiatal író e vállalatát, mely, hisszük, hogy megérdemli a pártfogást.

PIACZI ÁRAK.

		K.-Vásárhely február 1.	
		frt	kr
Hectoliter	Buza (tisztá)) legszebb	8	80
	) közepes	8	—
	) gyöngébb		
	Buza (vegyes)) legszebb	7	—
	) közepes	5	—
	Árpa) legzebb	4	20
	) közepes		
	Zab) legszebb	2	80
	) közepes		
	Törökbuza	5	—
Kilógramm	Kása	12	—
	Borsó	7	—
	Lencse	10	—
	Fuszulyka	5	—
	Lenmag		
	Burgonya	1	60
	Marhahús		40
	Disznóhús		44
	Juhhús		—
	Faggyu		32

Magy. kir. államvasutak.

Keleti vonal.

MENETREND.

Érvényes 1881. május 15-től.

PREDEAL-NAGYVÁRAD.

Állomások		Gyors- vonat 1.	Sze- mely- vonat 3.
Bukarest	Indul	8.15	6.30
Predeal	"	1.09	4.53
Tömös	"	1.33	1.21
Brassó	(Erk.)	2.06	6.13
Földvár	(Ind.)	2.16	6.52
Apáca	"	2.44	7.23
Kőpecz	"	3.03	7.43
Alsó-Bákos	"		8.13
Héjasfalva	"	3.54	10.15
Szegvár	vendéglő (Erk.)	5.07	10.32
	(Ind.)	5.12	10.52
Medgyes	Ind.	6.01	12.06
Kapus	(Elágazás)	6.13	12.24
	(N.-Sze-)	6.31	12.30
	(benfelé)		
Törvis	(Elágazás)	7.30	2.06
	(Gy. Fehér-)	7.37	2.26
	(váltfelé)		
Kocsárd	(Elágazás)	8.18	3.24
	(M.-Vasár-)	8.23	3.34
	(helyfelé)		
Kolozsvár	vendéglő (Erk.)	10.07	5.59
	(Indul)	10.17	6.24
Nagyvárad	vendéglő (Erk.)	1.45	11.04
	(Indul)	1.50	11.25
Budapest	Erkezik	7.30	8.45

A vastagabb keretbe nyomtatott számok az esti 6 óratól reggeli 5 óra 59 perczig számított éjjeli időt jelentik.

Nyomatott Szabó Albertnél Kézdi-Vásárhelyt.

Hivatalos árfolyamok a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Febr. 1.

Magyar aranyjáradék	118.—
Magyar vasuti kölcsön	130.—
M. keleti vasuti államkötv. I. kibocs.	88.75
M. keleti vasuti államkötvény II. kibocs.	108.—
M. keleti vasuti államkötvény 1876. évi	93.50
Magyar földtehermentesítési kötvény	97.—
M. földtehermentesítési kötv. záradékkal	95.50
Temes-bánáti földteherment. kötvény	95.50
Temes-bánáti földt. kötv. záradékkal	95.—
Erdélyi földtehermentesítési kötvény	96.—
Horvátszlavon földteherm. kötvény	—.—
Magyar szőlődezmá-váltási kötvény	98.50
Magyar nyerevény-sorsjegy kölcsön	114.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	108.25
Osztrák járadék papirban	73.60
Osztrák járadék ezüstben	75.—
Osztrák járadék aranyban	92.25
1860. államsorsjegyek	—.—
Osztrák-magyar bankrészvény	815.—
Magyar hitelbank-részvény	280.25
Osztrák hitelintézet-részvény	284.50
Ezüst	—.—
Cs. és kir. arany	5.61
20 frankos arany	9.54
Német birodalmi márka	58.60
London (2 havi váltókért)	119.80
Magyar papíráradék	84.25

Felelős szerkesztők:

T. Nagy Imre,

Ifj. Dobay János.

Kiadó tulajdonos:

Szabó Albert.

Diphtheritis.

(Torokpenész.)

Kitűnő. bizonyos védszert, mely úgy a **diph-teritis**, mint a többi ragályos járványok (**hímlő, sarlach** stb.) ellen használható — küldök azonnal, bérmentve **90** krajczár posta-utalvány beküldése mellett.

Czim: Oklevelezett gyógyszerész:

WOTS. — TÖMÖSÖN.

6—

Ez uttal ajánlok:

I. AMBRÓZIA. Elsoványodás és elgyengülés ellen, — kivált nehéz betegségek után — aztán vérhiányt szenvedő gyengélkedő fiatal leányoknak, mint kitűnő hasznosnak bizonyult és melegen ajánlott szert. Ára **1** frt **80** kr postautalvány vagy utánvéttel.

II. EMINENT. Megszünteti bizonyosan a hajkihullást, elősegíti csodaképpen a hajnövést, eltávolítja azonnal és meggátolja a további korpát a fejbőrön és hajan. — Ára **60** kr. — Két dózis **1** forint.

Különlegességeim jószágáról és ártalmatlanságáról kezeskedem.